

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะอักษรศาสตร์

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

บทเรียนการสอนวิชาชุดक्रमมูลทางไปรษณีย์
ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

คณะอาจารย์

๑. นายชวน อังสุละโยธิน
๒. นางสาวสุนา คำทอง
๓. นางสาวชิตชม กาญจนโชติ

บทเรียนการสอนวิชาชุดक्रमมูลทางไปรษณีย์

ของครูสภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

บทเรียนที่ ๑๗

ภูมิศาสตร์ภูมิภาค (ต่อ)

สหภาพสาธารณรัฐรัสเซีย

(The Union Soviet Socialist Republics)

ประเทศรัสเซีย^๕ บางทีก็เรียกแปลกๆ กันออกไปหลายอย่าง 'โซเวียต-
รัสเซีย' บ้าง 'รัสเซีย' เฉยๆ บ้างก็มี ในภาษาอังกฤษถ้าเรียกเป็นสามัญใช้คำว่า
"Soviet Union" ประเทศนี้ปกครองในระบอบสาธารณรัฐ^๕ และมีลักษณะภูมิประเทศดังนี้

ลักษณะภูมิศาสตร์ทั่วไป รัสเซียเป็นประเทศมีเนื้อที่กว้างใหญ่มาก เพราะ
เป็นเจ้าของดินแดนทั้งรัสเซียในยุโรปและรัสเซียในเอเชีย คือ ไซบีเรียและตุรกีสถาน
ด้วย มีพลเมืองราว ๑๘๓,๐๐๐,๐๐๐ คน ตัวประเทศ^๕ ตั้งอยู่ในเขตอบอุ่นเห็นจนถึงเขต
หนาวเหนือ ดินแดนฝั่งทะเลทางเหนือจึงมีน้ำแข็งตลอดปี พื้นที่เกษตรกรรม^๕ โดยมาก นอก

จากพรมแดนทางตะวันออกเป็นเขตภูเขาอูราล (Ural) ทางใต้ระหว่างทะเลดำและแคสเปียนกับทะเลดำ เป็นเขตภูเขาคอซัสส์ (Caucasus) ทางตะวันตกมีภูเขาเอ็ลเบรียส ความที่ราบเต็มไปด้วยแม่น้ำ แต่ยาวที่สุดคือ แม่น้ำวอลกา (Volga) แม่น้ำรัสเซียไม่ลุ่มประโยชน์เพราะในฤดูหนาวมักจับแข็ง ดินเค็มมาก ปลูกพืชได้แต่ธัญพืชที่ทนความเย็น ทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัสเซียเป็นเขตทุ่งหญ้าสเตปป์ (Steppes) กว้างใหญ่ อากาศค่อนข้างแห้งแล้ง และหนาวจัด ไร่ปลูกข้าวสาลีได้มากที่สุดและดีที่สุดที่สุดในยุโรป นอกนั้นใช้เลี้ยงวัวและม้า ที่ราบสูงอื่นปลูกพืชแบบเขตหนาว และอบอุ่นได้มากเช่นกันและทางเหนือยังทำป่าไม้ต้นปนไม้ดัดได้มากด้วย

บริเวณภูเขาตั้งกั้นด้านตะวันตกเป็นแหล่งแร่สำคัญของประเทศ เช่น เขตภูเขาอูราลมีทองคำขาวมากที่สุดในโลก นอกนั้นเป็นทองคำ เงิน เหล็ก ดีบุก สังกะสี ตะกั่ว ภาคกลางแถบแม่น้ำดอน มีถ่านหินมาก เขตภูเขาคอเคซัสมีน้ำมันดิบโครเดียมหลายแห่ง

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ถ้าพิจารณาจากลักษณะภูมิศาสตร์ครั้งกล่าวแล้วก็จะเห็นว่ารัสเซียมีพรมแดนและแร่ธาตุมาก ขุดแร่กรรมของรัสเซียก็ต้องเจริญทัดเทียมกับประเทศมหาอำนาจอื่น เช่น เครื่องเหล็ก เครื่องจักร เครื่องยนต์ เวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ วิทยุ เครื่องไฟฟ้า เป็นต้น แต่การค้าขายของรัสเซียไม่กว้างขวาง เนื่องจากด้วยเหตุต่อไปนี้:-

ก) มีทะเลของรัสเซียแต่ระดับน้ำใช้การไม่สะดวก ทางทะเลบอลติกก็เป็นทะเลเปิด ทางมหาสมุทรอาร์กติกก็เป็นน้ำแข็ง ทางด้านทะเลดำก็เป็นทะเลเปิดต้องอาศัยเดินเรือผ่านช่องแคบของประเทศอื่น

ข) รัสเซียมีความนิยมในระบบคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นระบบสังคมนิยม ทางการเมืองขัดแย้งกับระบอบการปกครองของประเทศกลุ่มเสรีประชาธิปไตยทั้งหลาย จึงต้องค้าขายติดต่อกับประเทศที่นิยมในระบบทุนเท่านั้น ได้แก่ เซกโกสโลวาเกีย โปแลนด์ เยอรมันนี ตะวันออก อังกฤษ รัสเซีย รมานเนียและจีนแดง

ค) เมืองชนของรัสเซียมีน้อยแห่ง และมีได้เป็นตลาดสินค้าที่ใหญ่ หากเป็นถิ่นมาซึ่งวัตถุดิบ และแร่ธาตุมากว่า

การกรรของขฟ

(๑) กถกรรรม ทำไค้มากทางภาคใต้ เพราะว่ามีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย เช่นแม่น้ำดอน (Don) โดเนตซ์ (Donets) นิปเปอว์ (Dnieper) นีส์เตอร์ (Dniester) เป็นต้น และอากาศก็อบอุ่นกว่าภาคอื่น เพราะยังเป็นอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียน อยู่บ้าง พืชที่ปลูกมาก มีข้าวสาลี ข้าวต่าง ๆ มันฝรั่ง พืชผักและผลไม้ ภาคกลางก็ปลูกพืชแพะปลูกได้บ้าง

(๒) การป่าไม้ ทำมากในภาคเหนือ และภาคกลาง ทงเหนือเป็นป่าไม้สน ภาคกลางเป็นป่าไม้สนปนไม้ดัดโคใบ

(๓) การขุดแร่ ทำมากทางภาคตะวันออก เขตภูเขาอูรัลมีแร่ธาตุมากที่สุด เช่น ทองคำขาว ทองคำ เหล็ก สังกะสี เป็นต้น ทางใต้เขตภูเขาคอเคซัสมี บ่อน้ำมัน มีโตรเลียมหลายแห่ง และแถบแม่น้ำดอนมีถ่านหินมาก

(๔) อุตสาหกรรม โรงงาน นับตั้งแต่รัสเซียเปลี่ยนการปกครองจากระบอบราชวธิปไตย มาเป็นระบอบโซเวียตดีด-คอมมิวนิสต์แล้ว ก็ได้วางโครงการอุตสาหกรรม เรียกว่า "โครงการ ๕ ปี" (The Five years Plan) และคืออายุโครงการนั้นมาเรื่อย ๆ ได้แก่อุตสาหกรรมหนักเป็นส่วนใหญ่ จนถึงปัจจุบันนี้ รัสเซียมีผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมแทบทุกอย่าง เป็นทั้งคู่แข่งขันของสหรัฐอเมริกา และ อังกฤษ

(๕) การพาณิชย์ รัสเซียได้มีสัมพันธไมตรีและสัญญาพาณิชย์ กับประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ดังสินค้าทั้งที่เป็นโภคภัณฑ์ เวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ และสิ่งเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ

การคมนาคมขนส่ง ภายในประเทศจะมีการคมนาคมขนส่งทางบก คือถนน รถไฟสะดวก แต่ทางน้ำนี้ใช้การได้บ้างฤดูเท่านั้น เพราะเหตุว่า แม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ในรัสเซียพอถึงฤดูหนาวจะจับแข็งหมด เนื่องด้วยอากาศหนาวจัด ไม่มีภูเขาถ้ำบัง ลมที่พัดมาจากขั้วโลก ดังนั้นทางที่สะดวกที่สุดในประเทศและนอกประเทศ คือ ทางรถไฟ คงจะเห็นได้ว่ารัสเซียมีทางรถไฟไปถึงเมืองชนในเอเชียกลาง เช่น

ก. ทางรถไฟสายทรานส์ไซบีเรีย (Trans Siberian Railway) จะคงคิน

จาก Moscow ไปทางตะวันออก ผ่านภูเขาอูราลไปยังเมืองชายทะเลตะวันออก ชื่อ Vladivostok เป็นทางรถไฟสายยาวที่สุดสำหรับยูเรเชีย (Eurasia) และมีทางแยกไปยังแมนจูเรียด้วย

๖. ทางรถไฟสายตุรกีตั้งตาม (Turkistan) จะออกจากกรุง Moscow ไปยังกรุง Smarkand และทะเลดำแปดเดือน

สำหรับการคมนาคมทางอากาศนั้นทำได้ในทวีปประเทศกลุ่ม คอมมูนิสต์ด้วยกัน เช่น กับ โปแลนด์ เป็นต้น ส่วนการคมนาคมขนส่งทางทะเลรัสเซีย ประสิทธิภาพไม่สะดวกหลายประการ กล่าวคือ

๑. รัสเซียมีฝั่งทะเลยาวติดเฉพาะทางเหนือ ซึ่งน้ำจืดแข็งเกือบตลอดปีเรือเดินไม่ได้

๒. ฝั่งทะเลที่ใช้การได้มี ๒ ด้านในยุโรป คือทางทะเลดำและทะเลบอลติกแต่ก็เป็นทะเลปิด (Inland Sea) ทั้งคู่ ถ้าจะออกไปสู่ทะเลใหญ่ก็ต้องอาศัยช่องแคบหรือช่องแคบของประเทศอื่น นับว่าไม่สะดวกเป็นอย่างยิ่ง

๓. ฝั่งทะเลทางตะวันออกของไซบีเรียอยู่ในเขตอิทธิพลของกระแสน้ำเย็นเบริง น้ำจืดแข็งหลายเดือนเช่นเดียวกัน

ด้วยความไม่สะดวกดังกล่าวนี้ รัสเซียจึงมีความสนใจ เพื่อหาทางออกทะเลที่เหมาะสมที่สุด อันเป็นเหตุให้กระทบกระเทือนต่อสัมพันธ์ภาพกับต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ตุรกี เป็นต้น

แบบฝึกหัด

คำถามต่อไปนี้ถูกหรือผิด ทำเครื่องหมายกากบาทข้างท้าย

๑. รัสเซียปกครองประเทศระบบคอมมิวนิสต์กับอังกฤษ

๒. ฝรั่งเศสและรัสเซียมีอาณาเขตติดกัน

๓. ประเทศที่ผลิตข้าวดำได้มากที่สุดยุโรปคือรัสเซีย
๔. รัสเซียทางตะวันออกมีแร่ธาตุมากเหมือนฝรั่งเศส
๕. เมืองท่าเรือสำคัญ ๆ ของรัสเซียอยู่ด้านใด
๖. รัสเซียก่อตั้งกรมเลขาธิการเพราะต้องการออกทะเลที่เกาหลี
๗. เขต Steppes ในรัสเซียปลูกข้าวโพดได้มากที่สุด
๘. เมือง Leningrad เป็นชื่อหนึ่งของ Moscow
๙. ในระหว่างมหาประเทศด้วยกันรัสเซียมีประชากรมากที่สุด
๑๐. รัสเซียได้เปรียบประเทศอื่น เพราะมีฝั่งทะเลที่ยาวทางเหนือ

อังกฤษ

(Great Britain)

ลักษณะภูมิศาสตร์ทั่วไป อังกฤษเป็นประเทศเกาะ ตั้งอยู่ทางตะวันตกที่สุดของยุโรปในระหว่างทะเลเหนือ กับทะเลไอริช อยู่ในเขตอบอุ่นเหนือปกครองระบอบปรมิตาธิปไตย มีกษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ มาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๒๓๕ นับเป็นประเทศแรกในโลกที่ริเริ่มการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ กษัตริย์องค์ปัจจุบันมีพระนามว่า พระนางเจ้าเอลิซาเบทที่ ๒

ความจริงเกาะอังกฤษ (British Isles) นั้นมีเกาะไอริชเด่นที่รวมอยู่ด้วยเฉพาะตัวเกาะใหญ่ คือ (Great Britain) ฝั่งทะเลเจ้าแห่ง รอบด้าน เป็นอ่าวธรรมชาติอ่าวเรือได้หลายแห่ง แบ่งภาคการปกครองออกเป็น ๓ ภาคดังนี้—

(๑) สก็อตแลนด์ (Scotland) ได้แก่ว่านเหนือที่สุด ภูมิประเทศหินภูเขาสูงชัน และมีภูเขาอย่างดัดดิงฮิลล์ ที่ราบหยาบได้ขาก น้อยจากชายเขา และวิธี

ทะเล แม่น้ำมาก ล้วนแต่สั้น ๆ และไหลเร็ว มีทะเลเจ้า ๆ แห่ง ๆ มาก จึง
มีการค้าขาย การประมง การท่องเที่ยวมากทั่วไป เมืองท่าเรือใหญ่ที่สุดในภาคนี้
Glasgow ส่วนเมืองหลวงได้แก่ Edinburgh

(๒) อังกฤษ (England) ได้แก่ส่วนใหญ่ที่สุดของประเทศ มีอาณา
เขตทางแคบๆ ทางเหนือซึ่งติดกับสกอตแลนด์ ไปจนถึงฝั่งทะเลด้านใต้ และตะวันออก
กับจรดแคว้นเวลส์ทางตะวันตกเฉียงใต้ พื้นที่เป็นภูเขาเล็กน้อยทางภาคเหนือ นอกนั้นเป็นท
ราบลาดต่ำไปทางชายทะเลด้านตะวันออก เป็นเหตุให้แม่น้ำต่าง ๆ ในอังกฤษส่วนใหญ่
ไหลลงทะเลเหนือในทิวเขานี้ไม่มี ทิวเขา หนองบึง ที่ลุ่มซึ่งหมอกลงอย่างหนาที่บึงเดิม ๆ
แต่เนื่องจากพลเมืองอังกฤษมีมาก ถึง ๕๖,๖๖๗,๘๓๕ คน จึงต้องทำตึบ้านไม้เป็นบ้าน
เมืองที่ขรุขระโดยมาก ซึ่งไรต์ในเขตเมืองหลวงลอนดอนไปด้วยเร่ธาตุ ที่สำคัญ คือ ย่านหิน
มีมากที่สุดทั่วไป เมืองหลวงของภาคนี้คือลอนดอน (London) เมืองท่าเรือใหญ่ที่
สุดมี Liverpool, Southampton และ Dover

(๓) เวลส์ (Wales) อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของอังกฤษ พื้นที่เป็นหิน
เก่าเหมือนสกอตแลนด์ จึงเต็มไปด้วยภูเขา ที่ราบหาได้ยาก แร่ธาตุมีมาก ได้แก่ จา
พวก เหล็กกล้า และโลหะวัตถุ เมืองสำคัญคือ Cardiff

สำหรับอากาศที่ประเทศอังกฤษนั้น เป็นแบบอบอุ่นภาคพื้นสมุทร (Temperate
Oceanic Climate) อบอุ่น ชุ่มชื้น มีฝนตกตลอดปี มีหมอกลงมาก แสงแดดหาได้ยาก
ได้รับอิทธิพลจากกระแสน้ำอุ่นกัลฟ์สตรีม ทางทะเลด้านตะวันตก เป็นเหตุให้ท้องทะเลเกือบ
รอบด้านมีปลามาก และพืชผลในอังกฤษงอกงามดี หากแต่หาที่ทำการกสิกรรมได้น้อย
เพราะเนื้อที่จากท้องอังกฤษจึงไม่มีพืชมงคลกิน ต้องอาศัยซื้อจากต่างประเทศมา ๆ การ
เลี้ยงสัตว์มีความจำเป็นยิ่ง เช่นเดียวกับพืชผล อาหารจากเนื้อสัตว์จึงต้องอาศัย
ซื้อจากต่างประเทศ

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ความสัมพันธ์กับต่างประเทศทั่วโลกเป็นไป
ทางการค้าขายแลกเปลี่ยนและการศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมมากกว่าอื่น ๆ โดยมากอังกฤษมี
ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศในจักรภพของอังกฤษ เพราะต้องอาศัยซื้อสินค้า

จำพวกอาหาร และวัตถุขี้บจากบรรดาประเทศในจักรภพ เช่น ข้าวดี ข้าวดีข้าว ไร่
และ นม จากออสเตรเลียและแคนาดา ตับุก ยาง จากมลายู เป็นต้น นอกนั้นก็มีการ
ค้าขายแลกเปลี่ยนกับประเทศเอกราชทั่วไป สำหรับประเทศไทยเคยมีมติสัญญาว่าด้วย
การค้าขายต่อกันมาหลายรัชกาลแล้ว โดยไทยขายไม้สัก ข้าว หนังสือดี ยาง และตับุกให้
อังกฤษ และรับซื้อผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมทุกชนิดจากอังกฤษ รวมทั้งแร่ ถ่าน
หินด้วย

ปัจจัยที่ทำให้อังกฤษเจริญก้าวหน้า สรุปได้ว่าดังนี้:-

๑. เนื่องจากอังกฤษเป็นประเทศเกาะ พดเมืองมีความร่มรักสามัคคีกันดี
พร้อมใจกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมเสมอ ขอดทน ขอดอม ไม่สู้รบสู้รบ และรักษา
วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามไว้เสมอ สินค้าที่ขายในประเทศก็เลือกใช้
แต่ชนิดคุณภาพปานกลาง เก็บชนิดดี ๆ ไว้ขายแก่ต่างประเทศ เพื่อให้มีเงินรายได้เข้า
ประเทศมีประมาณ

๒. เนื่องจากอังกฤษมีทะเลล้อมรอบ จึงจำเป็นจะต้องใช้ทะเลให้เป็นประโยชน์
แก่ตนให้มากที่สุด เป็นเหตุให้อังกฤษกลายเป็นผู้ชำนาญในการเดินเรือ การประมง
การค้าขายทางทะเล และการรบทางทะเลด้วย เป็นผลให้อังกฤษมีเมืองขึ้นมากที่สุด แต่
จะแห่งใดวันแต่ให้วัตถุขี้บ แร่ธาตุ และอาหารแก่อังกฤษ

๓. อังกฤษมีความเจริญในการศึกษามานานแล้ว ชาวอังกฤษได้รับการศึกษา
ทั่วถึง มีความคิดสูง เป็นแบบอย่างแก่ต่างประเทศทั้งทางวัตถุและวัฒนธรรม จึงมัก
ศึกษาจากต่างประเทศไปศึกษาในประเทศอังกฤษมีประมาณ

๔. อังกฤษได้ริเริ่มสิ่งใหญ่ ๆ หลายสิ่ง เช่น การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ
การปฏิวัติอุตสาหกรรม การปฏิวัติอุตสาหกรรม และประดิษฐ์กรรมใหม่ ๆ แปลก ๆ จน
ต่างประเทศต้องเขาส่ง

๕. อังกฤษมีเมืองขึ้นมาก และได้เข้ายึดทวีปอาณานิคมจากเมืองขึ้นหรือ
ประเทศในจักรภพมาช่วยเมืองแม่ เป็นทางเพิ่มพูนเศรษฐกิจ การค้า และความเข้มแข็ง
ประเทศ

๖. เนื่องจากอังกฤษตั้งอยู่ในเขตอากาศอบอุ่น ทำให้มีความมั่งคั่ง กิคร่วย
ทำให้บ้านเมืองเจริญเด่นชัด

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. มีคำกล่าวที่ว่า “อังกฤษอยู่ได้เพราะสินค้าขาออก” หมายความว่าอะไร ?
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ? จงอธิบายเหตุผลประกอบ
๒. อังกฤษประกอบอาชีพต่อไปนี้ได้ผลดีหรือไม่ ? ถ้าดี ทำได้ส่วนไหนของ
ประเทศ ? คอบดังนี้ๆ การประมง การเลี้ยงแกะ การปลูกข้าว (Rice)
การต่อเรือ การป่าไม้ การขุดแร่ถ่านหิน

เลขเรียกหนังสือ 900
Call No. ๑

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ
ชื่อผู้แต่ง Author ๑๖๖๓

๑๐๐

๑.

(๑.๒) ๑.๒.๑

1749

